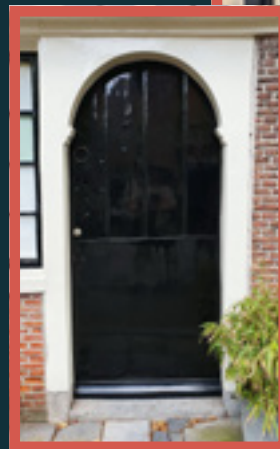
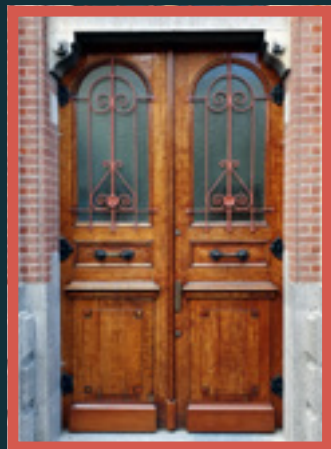

OPEN MONUMENTENDAG HOORN

**14 SEP
2024**
11.00 - 17.00

COLOFON

Open Monumentendag Hoorn 2024

Programmaboekje uitgegeven door
Stichting Open Monumentendag Hoorn

Redactie
Comité Open Monumentendag Hoorn

Vormgeving en drukwerk
Marcel Severins, DesignStudio21

Contact
secretariaat@omhoorn.nl
www.omhoorn.nl

Medewerkers
Joost Buchner, Jos Ross, Anja Morit,
Eva de Bruijne

Foto voorkant
Joke Terra

Foto colofon
Anja Morit

Met dank aan

Deze brochure is op duurzaam papier gedrukt.

INHOUD

Activiteiten	6
Plattegronden	10
Oostereiland/Varend Erfgoed	12
Monumenten in de binnenstad	14
Monumenten verduurzamen	20
Expositie 'Rembrandt, de fotograaf' in het Westfries Museum	32
Monumenten in Blokker en Zwaag	36
Tentoonstelling architect A.C. Bleijs	39

ONDERWEG!

Open Monumentendag maakt deel uit van een groter geheel, de European Heritage Days. De European Heritage Days benoemen voor elk jaar een overkoepelend thema. Het thema van dit jaar, "Routes, netwerken en verbindingen", lijkt wel speciaal voor Hoorn bedacht.

Mensen en samenlevingen zijn altijd in beweging: in tijden van vrede en oorlog, voor pelgrims-reizen, handel en ontdekking. Routes en (handels) netwerken ontstonden, wegen werden aangelegd, transportnetwerken uitgebouwd en nieuwe vervoersmiddelen werden uitgevonden.

Het ontstaan van Hoorn is te danken aan de ligging langs een internationale handelsroute. Schepen uit de Baltische staten, Denemarken en Engeland vonden aan de Nieuwendam een rustige ligplaats alvorens de handelaren verder voeren via de grote rivieren naar de Hanzesteden in Oost Nederland en Duitsland. De eerste West-Friese boeren wisselden hun productieoverschotten uit bij de Roode Steen. Gidsen vertellen u tijdens Open Monumentendag graag meer over het uitbreidende handelsnetwerk dat zou leiden tot de economische bloei van Hoorn. De rondleidingen starten ieder heel uur vanaf de Roode Steen en leiden naar het Oostereiland. Via de handel waren Horinezen verbonden met de regio, Europa en de wereld. Via sociaal maatschappelijke netwerken waren Horinezen verbonden met elkaar. Mensen ontmoetten elkaar in kerken, gilden

huisjes of het schutterrijgebouw. Zieken verbleven in het gasthuis en ouderen woonden bij elkaar in hofjes. Veel van deze prachtige gebouwen zijn bewaard gebleven als monument. Stuk voor stuk de moeite van een bezoekje waard.

Ook de bestuurlijke netwerken hebben tot pareltjes van architectuur geleid. Hoorn werd een aantrekkelijke woonplaats voor oude landadel zoals de familie van Foreest. Nanning van Foreest is vorig jaar door het Historisch Nieuwsblad zelfs uitgeroepen tot de nummer zeven van rijkste Nederlanders ooit! Dit jaar precies driehonderd jaar geleden liet hij aan het Grote Oost een nieuwe pronkgevel bouwen in Lodewijk XIV stijl. Vrijwilligers laten u tijdens Open Monumentendag graag zien dat de gevel destijds voor drie oudere panden is geplaatst. Routes, netwerken en verbindingen blijven zich voortdurend ontwikkelen. Na een periode van verval in Hoorn, leidden verbindingen over het spoor tot een economische opleving. Gebouwd – en rijdend erfgoed zoals het stationsgebouw en de Museumstoomtram zijn de tastbare bewijzen van die veerkracht.

Het comité Open Monumentendag Hoorn wenst u veel plezier 'onderweg' langs de vele monumenten die de stad rijk is.

Comité Open Monumentendag Hoorn 2024

ERFGOED VERBINDT

Open Monumentendag staat dit jaar in het thema van 'Routes, netwerken en verbindingen'. Hoorn heeft zich gevormd vanuit routes, netwerken en verbindingen. De lintdorpen Blokker en Zwaag ontstonden al in de 12e eeuw. De stad Hoorn ontstond in de 13e eeuw op de plek waar het riviervtje de Tocht uitmondde in de Zuiderzee.

Door de goede handelspositie groeide Hoorn uit tot een bloeiende havenstad in de 17e eeuw, waardoor netwerken uitbreidden over zee. Vanaf de 19e eeuw groeide de stad met de eerste

FOTO: HÉLÈNE DE BRUIJN FOTOGRAFIE

uitbreidingen buiten de singels en de aanleg van spoorlijnen. In de 20e eeuw werden grote uitbreidingswijken gerealiseerd en ook nu blijft Hoorn groeien in volume en ambitie.

Erfgoed vertelt het verhaal van onze omgevingsgeschiedenis en onze identiteit. Erfgoed slaat een brug tussen ons verleden, het heden en toekomst. Erfgoed verbindt. Op zaterdag 14 september openen 27 monumenten hun deuren om dit te laten zien. Van panden uit de 18e eeuw tot één van onze jongste monumenten uit de jaren '70: het gerenoveerde en verduurzaamde stadhuis van de gemeente Hoorn.

Mijn grote dank aan alle betrokkenen die deze dag mogelijk maken: Stichting OMH, pandeigenaren, vrijwilligers, donateurs en Team Erfgoed van de gemeente. Ik wens alle bezoekers en deelnemers een dag vol plezier en inspiratie.

Axel Boomgaars,
Wethouder Erfgoed en Monumenten

Het bestuur van Open Monumentendag Hoorn zoekt versterking. Heeft u interesse en wilt u meehelpen met het organiseren van Open Monumentendag in Hoorn? Neem dan contact op via secretariaat@omhoorn.nl.

1 ACTIVITEITEN

Bezoek het **INFORMATIEPUNT OP DE ROODE STEEN**. Hier kunt u vragen stellen en een boekje ophalen. De Roode Steen is ook het startpunt van de stadswandeling.

PRIMEUR: #17 KUNSTWEDSTRIJD HOORN VERRAST!

Bekijk in de prachtige eeuwenoude kapel van het Statenlogement de kunstwedstrijd 'Hoorn verrast!' met kunstwerken over het Hoornse erfgoed. Een primeur, dit jaar is de wedstrijd voor het eerst. De prijsuitreiking vindt plaats op Open Monumentendag. Locatie: pop-up museum Expoost (in kap Statenlogement) ingang Nieuwsteeg 42. Zie voor meer informatie: www.oudhoorn.nl. ■

#3 UNIEK KIJKJE ACHTER DE SCHERMEN IN MUSEUMSTOOMTRAM

Museumstoomtram heeft één van de grootste collecties stoomtrams van Nederland! Op Open Monumentendag kun je hier een uniek kijkje achter de schermen nemen. Elk heel uur starten speciale rondleidingen over het museumterrein en door de monumentale werkplaats. Bekijk demonstraties met een stoomlocomotief op het museumplein en doe mee met de interactieve (kinder)activiteiten!

Gratis toegang op Open Monumentendag.
Eerste rondleiding om 11.00 uur, laatste 16.00 uur. ■

#20 UNIEKE REMBRANDT EXPOSITIE IN HET WESTFRIES MUSEUM

Omdat de geplande restauratie en verbouwing van de monumentale museum panden nog even op zich laat wachten, opent het Westfries Museum deze zomer tijdelijk haar deuren om een unieke privécollectie etsen te tonen. Meer dan 300 kunstwerken waaronder veel originele etsen van Rembrandt. Lees meer op pagina 32.

Op 14 september gratis entree op vertoning van het Open Monumentendag boekje.
Per boekje (papier en digitaal) twee personen gratis entree. ■

#15 SINT JANS GASTHUIS (BOTERHAL)

DOE MEE IN DE WERKPLAATS VAN HET WESTFRIES MUSEUM!

Kom kijken en meedoen met de familieactiviteit in de educatieruimte van het Westfries Museum op de eerste etage van het Sint Jans Gasthuis (Boterhal). Normaal is deze sfeervolle ruimte alleen geopend op afspraak voor lesgroepen. Nu kan iedereen rondkijken en meedoen. Ontdek de geschiedenis onder je voeten!

Het is een doorlopende activiteit van **11.00 tot 17.00 uur**, geschikt voor jong en oud, begeleid door educatie-medewerkers van het museum. ■

KUNSTEXPOSITIE DE BOTERHAL

Op de begane grond van De Boterhal is doorlopend de expositie 'Anders gebruikt' te zien met werk van abstract werkende kunstenaars Henk van Gerner en Michele Ferrari.

ZONDAGMIDDAGSALON 15 SEPTEMBER

(let op: zondag 15 september)

Van 15.00-17.00 geeft archeoloog Bart ter Steege, Archeologie West-Friesland, in De Boterhal een lezing over de opgravingen op het Kerkplein. Toegang gratis. www.boterhal.com. ■

#25 TENTOONSTELLING IN DORPSKERK BLOKKER

Bekijk de tentoonstelling Blokker in oude ansichten en een kleine tentoonstelling over opgravingen in Blokker. Amateur archeoloog

Jo Maas heeft verschillende huishoudelijke voorwerpen zoals borden en kruiken opgegraven en gerestaureerd. ■

#12 OOSTERKERK

In de kerk is een grote boekenmarkt. Loop mee met een rondleiding en bekijk het nieuwste glas-in-lood raam. ■

#14 TOREN GROTE KERK: MUZIEK EN BEKLIMMEN

Op het Kerkplein is een optreden van De Hoornse Brassband en de stadsbeiaardier Frits Reynaert tussen 13.00 en 13.30 uur. Vanaf 13.30 uur gaat de toren van de Grote Kerk open voor bezoek. Beklim de toren, bewonder het carillon en geniet van het weidse uitzicht over Hoorn! ■

#19 CYRIACUSKERK TENTOONSTELLING BLEIJS

Stichting Stadsherstel Hoorn organiseert een tentoonstelling op de prachtige galerijen van de Cyriacuskerk, normaal gesloten voor publiek, over werken van Hoornse architect Bleijs. Lees meer op pagina 30. ■

#27 RONDLEIDING DOOR STADHUIS

Tussen **10.00 en 13.00 uur** organiseert de gemeente Hoorn rondleidingen door het gerenoveerde stadhuis. Neem een kijkje achter de schermen, experts vertellen je graag meer. **Let op: deelname alleen na inschrijving vooraf via hoorn.nl/openmonumentendag.** ■

#26 BEGRAAFPLAATS KEERN

Doorlopend rondleidingen door gidsen. Voor kinderen is een puzzeltocht en een schilderactiviteit. ■

BELEEF HET OOSTEREILAND!

#1 DE VOORMALIGE GEVANGENIS

UNIEKE BLIK IN DE VOORMALIGE GEVANGENIS

Loop over de trappen waar duizenden gevangenen hebben gelopen. Geniet op de derde verdieping van het unieke uitzicht over het Markermeer! Medewerkers van het architectebureau TPAHG staan klaar om meer te vertellen over het gebouw. Schuijteskade 13, toegang tussen 11.00 en 16.30 uur.

CINEMA OOSTEREILAND

Bekijk een korte documentaire over het industriële erfgoed en de voormalige gevangenis. Doorlopend te zien tussen 11.00 en 16.30 uur, duur ca. 15 minuten.

MUSEUM VAN DE 20E EEUW

Lees in de educatieruimte over de geschiedenis van het Oostereiland. Er rijdt een gratis shuttlebus naar het Oostereiland. Toegang tot het museum tegen betaling. Zie voor info prijzen en shuttlebus: www.museumhoorn.nl ■

CORNELIS SCHUIJT ONTVANGT U OP HET OOSTEREILAND

Bij de brug naar het Oostereiland wordt u ontvangen door Cornelis Schuijt, de eerste bewoner nadat in 1658 het Oostereiland was aangeplempt. Cornelis bouwde twee woonhuizen en drie pakhuizen in een U-vorm. Om de bouw te kunnen betalen stak hij zich diep in de schulden. Hij verwachtte dit geld ruimschoots terug te verdienen, maar het verliep anders...

Lange tijd was Schuijt de enige eigenaar van woon- en pakhuizen op het eiland. Hierdoor werd het eiland tot eind 18e eeuw aangeduid als 'Schuijtes Eyland'. Nu herinnert alleen de naam Schuijteskade nog aan de eerste bewoner.

MUZIEK

Om 14.00 uur en om 15.00 uur is er op het Oostereiland een muzikaal optreden van het Hoorns Harmonieorkest. ■

#2 VAREND ERFGOED

STAP OP EEN HISTORISCHE BOTTER EN VAAR MEE!

Tijdens Open Monumentendag organiseert het Centrum Varend Erfgoed vaartochten. Meerdere keren per uur is er een **gratis pendeldienst tussen 11.00 en 16.00 uur** in de historische botter MK 63. Deze vaart in circa 10 minuten van de Oude Doelenkade naar het Oostereiland (Centrum Varend Erfgoed) en terug. Wilt u langer varen? Vaar dan tegen betaling met

een historische schouw mee het Markermeer op.

TOUWKNOPEN, HOUTBEWERKEN EN MEER!

Bij Centrum Varend Erfgoed zijn verschillende activiteiten voor jong en oud. Breng ook een bezoek aan het historische vrachtschip 'De Zwarte Haan'. ■

Zie voor meer informatie over de prijzen: www.varenderfgoedhoorn.nl.

FOTO: ROOSBAHR

#10 VRIJMETSELAARSLOGE

Benieuwd hoe je monumenten kunt verduurzamen? Stel hier je vragen aan een monumentenadviseur van het Duurzaam Bouwloket Hoorn en bekijk speciaal isolatieglas (vacuümglas). Zie voor meer over

duurzaamheid pagina 20. Ook staan er gidsen klaar om meer te vertellen over het prachtige gebouw en haar bijzondere gebruikers. Doorlopend van 11.00-17.00 uur. **Een unieke kans!** ■

STADSWANDELING 'HANDEL IN DE HAVEN'

Om **12.00, 13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur** start vanaf de Roode Steen een rondleiding naar het Oostereiland. Wandel mee langs straten, monumenten en gevelstenen die herinneren aan de handelscontacten van vroeger. Middeleeuwse straatnamen als Bierkade, Appelhaven en Koren-

markt maken direct duidelijk welke producten op de Hoornse kades gelost of geladen werden en gevelstenen verwijzen naar het uitgebreide handelsnetwerk. Gidsen vertellen onderweg graag over het belang van de overzeese verbindingen voor de economische groei van Hoorn. ■

MONUMENTEN IN BINNENSTAD HOORN

- ★

OA

1

Oostereiland (voormalige gevangenis)
-
- OA

2
- Centrum Varend Erfgoed

RL

3

Museumstoomtram

OA

4

Timmermans Gildehuis

RL

5

Sint Pietershof

6

Claes Stapelhofje

7

Mariatoren

8

Pakhuisstraat 10

9

VOC-pakhuis

OA

10

Vrijmetselaars loge

11

Museumhuis Bonck

OA

12

Oosterkerk en Claes Joesthuys

OA

13

Foreestenhuis

M

14

Toren Grote Kerk (carillon)

OA

15

Sint-Jansgasthuis (Boterhal)

OA

16

Ondergrondse waterloop 't Glop

OA

17

Statenlogement

M

18

Lutherse kerk

M

MU

19

St. Cyriacuskkerk

MU

20

Westfries Museum

21

Sint Jozefhuis/Kaap Hoorn Vaarders

OA

22

17e-eeuws woonhuis

OA

23

Kunst na Arbeid

MONUMENTEN BUITEN HET CENTRUM*

-
- 24
- Historische fruitkwekerij

OA

25

Hervormde kerk Blokker

OA

26

Begraafplaats Keern

★

RL

27

Stadhuis Hoorn

*Meer te weten komen over deze monumenten?
Zie pagina's 36-37.

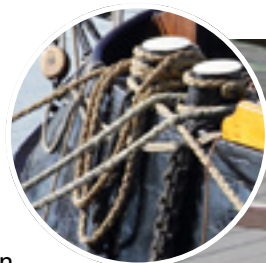
LEGENDA

- 5
- = Nummer monument
- M
- = Muziekoptredens
- RL
- = Rondleiding
- MU
- = Museum
- OA
- = Overige activiteiten
- ★
- = Nieuwe deelnemer
-
- = Toegankelijk voor minder validen
-
- = Route gratis pendeldienst botter

CENTRUM VOOR VAREND ERFGOED HOORN – CVEH

Een brug tussen historie en toekomst

Op de kop van het Oostereiland, aan de ingang van het havengebied van Hoorn, ligt het Centrum Varend Erfgoed. In de 18e eeuw was hier een scheepswerf van de Admiraliteit gevestigd. Sinds 2013 heeft het eiland, als ligplaats voor historische schepen, opnieuw een maritieme betekenis gekregen. Vissers-en vrachtvaartuigen uit de 19e en 20e eeuw behoren tot onvervangbaar nationaal varend erfgoed.

Het zijn de laatste representanten van een voorbije periode, die gekenmerkt wordt door de overgang van ambachtelijk naar industrieel en van zeil naar motor. De eigenaren van historische schepen zijn gegrepen door de robuuste schoonheid van hun schip, door de geschiedenis ervan en het varen ermee. Samen met een team vrijwilligers werken zij met hart en ziel aan hun schip om het in de vaart te houden. Beheerder van het Centrum is Stichting Varend Erfgoed Hoorn, een non-profit organisatie. De stichting is een samenwerkingsverband van scheeps-eigenaren en vrijwilligers.

ONDERHOUD EN RESTAURATIE

De restauratie van historische schepen vergt deskundigheid en specifieke vaardigheden. Wil je het schip in goede staat houden, dan is het belangrijk om regelmatig te varen. Alles aan boord moet blijven werken en soepel worden gehouden. Daarom wordt er regelmatig schoongemaakt, gelucht en gesmeerd. Zo krijgen rot, roest en schimmel geen kans. Specifiek bij zeilend erfgoed komen daar nog werkzaamheden bij die al gauw tot ieders verbeelding spreken zoals:

- Zeilen tanen
- Zeil maken/naaien/repareren
- Scheepsbouw in hout en metaal
- Netten boeten
- Vis roken

Veel scheepsonderdelen zijn niet meer leverbaar en moeten, net als vroeger, op ambachtelijke wijze worden vervaardigd. Dit gebeurt in de werkplaats op het buitenterrein van het Centrum Varend Erfgoed en aan boord van de schepen. Rond de loods ervaar je direct de sfeer van een oude timmerwerkplaats. Je ruikt nog de geuren van lijnolie, harpuijs, hout en bruine teer.

KENNIS EN AMBACHT

De mensen achter het Centrum Varend Erfgoed vinden het belangrijk dat de specifieke kennis over historische schepen en bijbehorende ambachten behouden blijft. Op het terrein zie je regelmatig mensen bezig met netten boeten, zeilmaken, tanen en touwslaan. De vissersschepen kiezen nog jaarlijks het ruime sop om te vissen volgens eeuwenoude methodes. Het ministerie verleent daartoe speciaal vergunning, zodat de kennis over dit immateriële cultuurgood behouden blijft. Dankzij de bundeling van zo veel kennis en vaardigheden fungeert het Centrum Varend Erfgoed als vraagbaak voor iedereen die meer wil weten over onderhoud, restauratie en een goed gebruik van historische schepen.

EXPOSITIE

Het Centrum Varend Erfgoed heeft een expositie ingericht over de maritieme geschiedenis van Hoorn en de historische scheepvaart en zeilvisserij op de Zuiderzee. Ontdek hoe Hoorn dankzij de scheepvaart uitgroeide tot een knooppunt van internationale

handel. Vanuit Hoorn liepen vaarroutes naar alle windstreken. Duizenden schepen voeren af en aan met vracht en passagiers. Talloze inwoners verdien- den hun brood in de scheepvaart, scheepsbouw, visserij en nevenbedrijven. De tentoonstelling is gratis toegankelijk.

Vanuit het Centrum Varend Erfgoed worden tegen betaling publieksactiviteiten en activiteiten voor groepen en scholieren georganiseerd. Ook is het mogelijk vaartochtjes te maken met de historische vissersschepen en deze te huren voor activiteiten. ■

ACTIVITEITEN TIJDENS OMH

Bekijk het overzicht op pagina 8-9 voor alle activiteiten van Centrum Varend Erfgoed tijdens Open Monumentendag Hoorn.

1

OOSTEREILAND

Voormalig gevangenisterrein

► Het Oostereiland werd in het midden van de 17e eeuw aangelegd als vergroting van de haven. De eerste bebouwing op het eiland bestond uit drie pakhuizen en twee woonhuizen gebouwd door koopman Schuijt. Het eiland werd dan ook wel Schuijtseiland genoemd. Vanaf 1690 veranderde de bestemming. Er verschenen werkplaatsen, scheepswerven en magazijnen van de Admiraliteit, een voorloper van de Marine. In de Grashaven was toen

ruimte voor 32 oorlogsschepen. Van 1817 tot 1827 deden de gebouwen dienst als bedelaarshuis waar 700 tot 1000 bedelaars werden ondergebracht uit heel Noordelijk Nederland. Aansluitend werd het een huis van correctie, een gevangenis voor licht gestraften.

Na 1886 werd het complex een Rijkswerkinrichting. Het verplichte werk bestond voor een deel uit het sorteren van krenten. Zo is in de

volksmond de naam ‘Krententuin’ ontstaan. Vanwege de ‘grote zede-loosheid op de slaapzalen’, waar de gevangenen in hangmatten sliepen, werd in 1870 begonnen met de bouw van het alkovengebouw, het grote gebouw waar nu het Museum van de 20e eeuw huist. Hier werden de gedetineerden in 624 cellen van ijzeren traliwerk tijdens de nacht opgesloten. Door deze alkoven boven elkaar te plaatsen kon men meer dan 1000 mensen afzonderlijk

opsluiten. Op andere plekken binnen het complex waren werkplaatsen als een weverij, kleermakerij, verstel- en schoenmakerij. Het was toen formeel een Rijkswerkinrichting. In feite nog steeds een gevangenis. In 1933 sloot de gevangenis.

Verschillende Hoornse verenigingen gebruikten tot 1939 ruimtes voor repetities. Ook werden er tijdelijk vluchtelingen en rekruten ondergebracht. In de oorlog zaten er

FOTO: TPAHG ARCHITECTEN

staatsgevaarlijke Nederlanders en vreemdelingen. Na de oorlog werden er zo’n 500 mensen ondergebracht die verdacht werden van samenwerking met de Duitsers. Na 1945 bleef het eiland een ‘gesloten’ plek, in gebruik als gevangenis en later als opvang voor asielzoekers. Op de binnenplaats konden gevangenen luchten en sporten. In 2007 kocht de gemeente Hoorn de voormalige gevangenis. De gemeente liet het complex

in 2009-2012 restaureren en verbouwen tot woningen, kantoren, horeca, cinema Oostereiland en Museum van de 20e Eeuw. ■

OA Het Oostereiland staat bol van activiteiten dit jaar! Bezoek het kantoor van architectenbureau TPAHG, luister naar verhalen over het eiland, bekijk een film in Cinema Oostereiland en meer... Zie het activiteitenoverzicht op pagina 8 voor meer informatie.

2

CENTRUM VAREND ERFGOED

Oostereiland Schuijteskade

► Op de zuidpunt van het Oostereiland was in de 18e eeuw een scheepswerf van de Admiraliteit gevestigd. Nu zit op deze bijzondere plek het Centrum Varend Erfgoed. Hier maakt u kennis met de vissers-geschiedenis van Hoorn. Het bezoekerscentrum is gratis toegankelijk. Op het terrein van Centrum Varend Erfgoed is tijdens Open Monumentendag veel te zien en te doen voor jong en oud. Van houtbewerken tot touw knopen. Bezoek ook de muse-

umhaven voor historische vissers- en vrachtschepen uit de 19e en 20e eeuw en beluister de audioverhalen via de borden met QR codes. ■

OA Meerdere keren per uur is er een gratis pendeldienst met een historische botter van de Oude Doelenkade naar het Oostereiland en terug. Op het Oostereiland zijn verschillende activiteiten voor jong en oud. Zie het activiteitenoverzicht op pagina 9 voor meer informatie.

FOTO: ROOS BAHN

3

MUSEUMSTOOMTRAM (MONUMENTALE WERKPLAATS) Van Dedemstraat 8

► Breng een bezoek aan de Museumstoomtram in Hoorn en bewonder een van de grootste collecties stoomtrams van Nederland. Vrijwilligers onderhouden hier de beroemde locomotief Bello en de andere locomotieven. De prachtige treinen rijden nog steeds op kolenvuur. Het stoomtramstation in Hoorn is een replicagebouw met alle elementen van een historische tramstation. Stap binnen en waan je in oude tijden! Emaille reclameborden van weleer sieren de gevel.

De kleuren van het gebouw zijn zoals ze vroeger gebruikt werden in en rond de stations tussen Hoorn en Medemblik. Centraal op het museumterrein bevindt zich het werkplaatsgebouw uit 1929, waar de stoomlocomotieven staan opgesteld. De werkplaatsloods is een gemeentelijk monument. ■

RL Krijg een uniek kijkje achter de schermen in de monumentale werkplaats! Zie het activiteitenoverzicht pagina 6 voor meer informatie.

4

TIMMERMANS GILDEHUIS Dal 3

► Het Timmermansgildehuis is één van de twee overgebleven gildehuizen van Hoorn. Een gildehuis, ook wel gaffel genoemd, was het gebouw waar het bestuur van een gilde gehuisvest was en waar de leden hun bijeenkomsten hielden. In 1795 verliet het gilde het gildehuis. Het Timmermansgildehuis heeft een uniek interieur. Er is 17e-eeuws schilderwerk op de wanden, het houtskelet is gaaf behouden gebleven en u kunt de

vergaderkamer van de gildevoogden bezoeken. Het pand is in gebruik door het Westfries Genootschap. Zij verzorgen voorlichting en verkoop van boeken over de geschiedenis van West-Friesland. ■

OA Dames in klederdracht vertellen u alles over de geschiedenis.

Welkom in Hoorn!
Kom genieten van...

...een mooie binnenstadstuin!

...de lekkerste appeltaart van Noord-Holland (AD-test)

...onze uitgebreide lunchkaart

...dagverse gerechten van onze dinerkaart

Gedempte turfhaven 44 | Hoorn | 0229 270 808
www.detuynkamer.nl | reserveren@detuynkamer.nl
Free WiFi | Parkeren na 18:00 gratis voor de deur (m.u.v. koopavond en koopzondag)

TPAHG: RESTAURATIE EN HERBESTEMMING

Architectenbureau TPAHG heeft meer dan 50 jaar ervaring in restauratie- en nieuwbouwprojecten. In Hoorn heeft het bureau veel monumenten gerestaureerd en herbestemd.

TPAHG architecten is gevestigd op het Oostereiland in Hoorn en is betrokken geweest bij de restauratie en herbestemming van het voormalige gevangeniscomplex. Dit complex is geopend op Open Monumentendag.

Een recent project is de transformatie van het monumentale Missiehuis in Hoorn uit 1928. Het Missiehuis is het enige overgebleven seminariumgebouw in West-Friesland. De afgelopen 20 jaar stond het gebouw leeg. In 2022 is het gebouw getransformeerd tot een kliniek voor tandheelkundige specialisten en een horecagelegenheid. TPAHG architecten heeft zich gericht op het herstel en behoud van de oorspronkelijke kenmerken, terwijl ze het gebouw zorgvuldig functioneel maakten voor het nieuwe gebruik door de logistiek en indeling te verbeteren.

BENIEUWD NAAR ALLE PROJECTEN VAN TPAHG?

Zie de website: www.tpahga.nl

Let op: Het Missiehuis is niet open op Open Monumentendag, de horeca is wel publiek toegankelijk.

SINT PIETERSHOF Dal 9

► Ooit een klooster van de Kruisherbroeders en na de hervorming het 'Oude Mannen- en Vrouwenhuis'. Tijdens zijn lange geschiedenis deed het pand ook dienst als psychiatrische inrichting en gevangenis. Nu zijn hier woningen. Het hoofdgebouw is van 1692 en is gebouwd in Hollands Classicistische stijl. Links van de hoofdingang ziet u de wapenschilden van regenten en rechts van burgemeesters. In het fronton op de voorgevel de

eenhoorn met het wapen van Hoorn. Van de drie binnenhoven is de grootste toegankelijk. In de prachtige tuin, die gedeeltelijk in de 18e eeuw aangelegd werd, waant u zich buiten de stad. ■

RL Tijdens Open Monumentendag worden rondleidingen georganiseerd door het hof. Bekijk de bijzondere tegelwanden en de monumentale regentenkamer met goudleerbehang uit 1768. Een unieke kans!

CLAES STAPELHOFJE Munnickenveld 21

► Het Claes Stapelhofje is een voormalig vrouwenhofje uit 1682. Hofjes waren belangrijke sociale voorzieningen waar oude of arme mensen een onderkomen kregen. Het hofje is traditioneel rondom een binnenhof gebouwd, hoewel het naar de straat open is. Op de binnenplaats waren de bleek, de waterpomp en een moestuin. Twee historische waterpompen zijn nog aanwezig. De eenvoudige huisjes bestonden uit een kamertje van 4 bij

4 meter met daarin een bedstede, een vaste hoekkast en een stookplaats. Ieder huisje had een zoldering die als berging diende. De woning van de hofjesvrouw of 'hospes' was wat ruimer en uiteraard was ook de regentenkamer van meer gemakken voorzien. De gemeente besloot de huisjes in 1954 te verbouwen en deels samen te voegen, om ze aan de moderne eisen te laten voldoen. Het renaissance toegangspoortje, ooit de toegang tot de Latijnse school aan de Kruisstraat, is hier in 1956 geplaatst. De woningen zijn niet te bezoeken, de tuin wel. ■

Myra en Sander isoleerden hun monument met hulp van de gemeente

Voor Myra en Sander was hun monument uit 1648 aan de Koepoortsweg liefde op het eerste gezicht. Dit is hun droomhuis! Ook al vraagt een monument bijzondere aandacht qua onderhoud. En zeker op het gebied van isoleren.

Sander: 'De basis was goed. De vorige bewoners hadden het huis al deels gemoderniseerd. Als we verbouwen of restaureren, proberen we meteen het huis duurzamer te maken.'

Een goed voorbeeld is de zitkamer. Myra: 'De voorramen waren nog enkel glas. Daar zit nu heel mooi dun monumentenglas in. Alleen het glas-in-lood erboven, dat is nog lastig om te isoleren.' Ook werden alle naden en kieren dichtgemaakt in de voorkamer. 'En we hebben een kamer en suite laten plaatsen. Hierdoor werd de oorspronkelijke indeling van

de kamers hersteld én de warmte blijft beter binnen.'

Voor specifieke isolatievragen zijn ze blij met de hulp van de gemeente. 'Vanaf het begin hadden we contact met het Duurzaam Bouwloket,' vertelt Sander. Hun adviseur hielp Sander en Myra bijvoorbeeld met het monumentenglas. Verder dacht hij mee over de kamer en suite en gaf hij advies om dampdichte folie te gebruiken tegen optrekkend vocht.

Myra: 'Het isoleren van een monument is best een klus. Als je er zelf niet zoveel vanaf weet, is het handig als je gratis advies kunt krijgen. En we realiseren ons heel goed dat ook wij maar tijdelijke bewoners zijn. We willen zelf prettig wonen in onze 'Oude Dame' zoals we ons huis noemen. Maar we willen het huis ook graag goed doorgeven.'

Wilt u ook gratis advies over het isoleren van uw monument?

Meld u dan aan voor een gratis adviesgesprek. Voor meer informatie over isoleren en/of aanmelden voor een gesprek, ga naar www.duurzaambouwloket.nl/monumenten-hoorn.

MARIATOREN Achter de Vest 1

► De Maria- of Kruittoren is een overblijfsel van de stadsverdediging die in 1508 aangelegd werd. In dat jaar werd een nieuwe wal met daarop vijf verdedigingstorens aangelegd. Het Mariaklooster leverde de grond hiervoor en droeg bij in de kosten van de bouw. Vandaar de naam Mariatoren.

Eind 19e eeuw werden de verdedigingswerken gesloopt, de Mariatoren bleef gespaard. Het gebouw heeft enige tijd gediend als

kruitopslag. De toren is half rond met een rechte gevel aan de stadszijde. Boven het zogenaamde bogenfries zie je de schietgaten. Op de begane grond was een grote ruimte met een stookplaats en onder de toren is nog de originele overwelfde kelder aanwezig. Bij een ingrijpende restauratie in 1929 werd het dak vernieuwd en kreeg de toren een nieuwe puntgevel, naar ontwerp van architect J. van Reijndam. Tegenwoordig kun je in de historische verdedigingstoren overnachten. Het is door Stichting Hendrick de Keyser herbestemd als 'bed en monument'. ■

PAKHUISSTRAAT 10 Verzameling antiek speelgoed

► De Pakhuisstraat heette aanvankelijk de Fabrieksstraat, vernoemd naar de stadstimmerwerf of stadsfabriek die je hier aantrof. Aan het begin van de 17e eeuw verzezen hier enkele pakhuizen van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Toen kwam de naam Pakhuisstraat in gebruik. Pakhuisstraat nummer 10 is vermoedelijk oorspronkelijk in de 17e eeuw tot stand gekomen. Net als in het naastgelegen pand zijn delen van het

eikenhoutskelet bewaard gebleven. De buitenkant is uiteraard meerdere keren veranderd, de pui is op een historiserende wijze vormgegeven.

Tot 1980 was in dit monument een sigarenwinkelje gevestigd. Tegenwoordig wordt het huis deels bewoond. Het oorspronkelijke winkelinterieur van 1880 is nog aanwezig. Dit interieur vormt tegenwoordig het decor voor een privéverzameling van antiek speelgoed die een periode van twee eeuwen beslaat. ■

9

VOC-PAKHUIS (KANTOOR VERENIGING OUD HOORN)

Onder de Boompjes 22

► Dit zijn twee voormalige pakhuizen van de Hoornse kamer van de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Het rechter pakhuis verrees in 1606 en is verlengd tussen 1630 en 1639. Het linker pakhuis is vermoedelijk in 1610 tot stand gekomen. In deze pakhuizen lagen de specerijen uit Oost-Indië.

In de voorgevel ziet u herplaatste gevelstenen met de afbeelding van 17e-eeuwse driemasters. Later was het een graanpakhuis. Beide pakhuizen ondergingen ingrijpende verbouwingen. De voorgevels zijn een reconstructie en kwamen in 1940 tot stand.

Inpandig is er een schouw uit het laatste kwart van de 18e eeuw met in reliëf een tak van de nootmuskaatboom, mercuriusstaf en twee specerijbalen met het monogram van de Hoornse VOC.

In het pand huist Vereniging Oud Hoorn. Het rechter pakhuis is in 2004 herbestemd tot tandartsenpraktijk door Stichting Stadsherstel Hoorn, dit is te zien aan de moderne entree in de Pakhuisstraat. ■

10

VRIJMETSELAARSLOGE

Binnenluijendijk 2

► Sinds 1872 is dit pand in gebruik als loge, zo wordt de plaats genoemd waar vrijmetselaren elkaar wekelijks, tweewekelijks en in sommige loges soms maandelijks ontmoeten. Dit pand wordt nu gebruikt als loge West-Friesland, loge De Eenhoorn en Loge Ariana. De laatste is een vrouwenloge van de Orde van Weefsters.

De vestibule met 18e-eeuws stucwerk biedt toegang tot de 'werkplaats' of 'tempelruimte', die ook open is tijdens Open Monumentendag. De monumentale voorgevel stamt uit 1784 in opdracht van de toenmalige eigenaar de West-Indische

Compagnie. In het fronton ziet u het monogram GWCH (Geoctroyeerde West-Indische Compagnie Hoorn). De voorgevel doet vermoeden dat het één groot pand is. Niets is minder waar, het is een complex dat bestaat uit twee oudere panden. ■

OA Benieuwd hoe je een monument verduurzaamt? Bezoek hier een informatiepunt van het Duurzaam Bouwloket. Zie pagina 9 artikel in het activiteitenoverzicht. Ook staan er gidsen klaar die meer vertellen over dit bijzondere gebouw en haar bijzondere gebruikers.

11

MUSEUMHUIS BONCK

Binnenluijendijk 3

► Binnenluijendijk 3 was oorspronkelijk een gecombineerd woon- en pakhuis. Het pand had een trapgevel, maar deze is vervangen door een lijstgevel. De houten pui met gesneden consoles en puibalk (17e-eeuws) is origineel.

Boven de deur ziet u een cartouche met het jaartal 1624 en een huiskerk. Het interieur uit de bouwtijd is gaaf bewaard gebleven en heeft nog het oorspronkelijke houtskelet en een groot deel van de oude indeling. Bijzonder is de hangkamer ingericht als kantoor vanwaar je uitkijkt over de havens van Hoorn.

Vereniging Hendrick de Keyser, eigenaar van dit pand, heeft het huis ingericht als museumhuis van de 17e eeuw. Huis Bonck heeft een bijzondere geschiedenis als koopmanshuis, linnenweverij, stadsboerderij en woonhuis: al bijna 400 jaar wordt hier gewoond en gewerkt. Naast verhalen over de architectuur, de geschiedenis en de bewoners, beleeft u dit bijzondere 17e-eeuwse huis vooral zelf. Hier geen gefluister of afzetkoordjes. ■

Let op: Toegang tegen reguliere betaling, zie voor meer info: www.hendrickdekeyser.nl

12

FOTO: OOSTERKERK

OOSTERKERK EN CLAES JOESTHUYS

Grote Oost 58 en 60

► De Oosterkerk is de op één na oudste kerk van Hoorn. De laatgotische kruiskerk met renaissance voorgevel uit 1616 is een ontwerp van de bekende Amsterdamse architect en beeldhouwer Hendrick de Keyser. De kerk is vanouds een schippers- en visserskerk. De windvaan heeft de vorm van een scheepje en in de kerk zijn fraaie zerken.

In de kerk zijn prachtige elementen te zien zoals het Bätz-orgel uit 1763 en een wenteltrap uit de 17e eeuw. Ook staat de kerk bekend om zijn glas-in-loodramen waarvan de oudsten al ruim 400 jaar geleden aanwezig waren.

De afgelopen jaren zijn er vier nieuwe ramen bijgekomen, geschonken door Hoornse families. Ze zijn heel verschillend en vertellen stuk voor stuk een verhaal over onze stad.

Naast de kerk staat het Claes Joesthuys, uit de 17e- of mogelijk 16e-eeuw. Het 4,5 m hoge voorhuis is vanuit de kerk toegankelijk, en bezit een zogenaamd hangkamertje. ■

RL OA Bezoek een grote boekenmarkt in de kerk. Ook zijn er rondleidingen en filmpjes over de totstandkoming van de nieuwe ramen.

13

FOREESTENHUIS

Grote Oost 43

► De patriciërsfamilie Van Foreest heeft in de 17e eeuw drie oude panden aan de Grote Oost verworven en verbouwd tot een waar stadspaleis. Jacob van Foreest heeft in 1670 de eerste grote verbouwing gepleegd. Zijn zoon Nanning liet in 1724 de zandstenen gevel voor de oude huizen zetten. Op zolder is nog te zien dat het om drie oude panden gaat aan de oude dakconstructies. De voorgevel is bekroond door vier beelden uit de Romeinse godenwereld: v.l.n.r.

Minerva, Venus, Diana en Mars. Naast vele verwijzingen naar het Griekse en Romeinse godendom liet Nanning zijn eigen monogram een aantal keren terugkomen, onder andere in het smeedijzeren balkonhek. De voormalige ontvangstkamer is nu in gebruik als kerkzaal van de Doopsgezinde-Remonstrantse Gemeente. Bezoek ook de prachtige Bijbelse tuin. ■

OA Gidsen vertellen u graag alles over dit bijzondere pand.

OPVALLEND AANWEZIG IN WEST-FRIESLAND

PARTICULIER - INTERIEURWERK -
NIEUWBOUW - WONINGBOUW RENOVATIE -
RESTAURATIE - WINKELS - UTILITEIT

AANNEMINGSBEDRIJF WIT WOGNUM B.V.

Tel.: 0229-572877
E-mail: info@witwognum.nl

WITWOGNUM.NL

Bewonder Hoorn
van 25 meter hoog:
klim omhoog
in de toren van
de Grote Kerk
(vanaf 13.30 uur)

FOTO: JOOST BUCHNER

14

FOTO: NICO BAKKER

FOTO: HARM STUMPEL

15

0228 - 54 13 87

www.hooijbergbv.nl

TOREN GROTE KERK (CARILLON) Kerkplein 1

► De Grote Kerk is gebouwd tussen 1881-1883 in neo-renaïssancestijl naar ontwerp van de Amsterdamse architect C. Muysken. De veel grotere gotische kerk op deze plaats ging in 1838 in vlammen op. De huidige kerk is qua lengte, de toren meegerekend, de grootste kerk van Hoorn. Tijdens Open Monumentendag kunt u de toren beklimmen. Vanaf de drie balkons, op 25 meter hoogte, is er prachtig uitzicht. Wie nog hoger klimt kan het carillon bekijken. Deze bestaat uit 52 klokken, waarvan de zwaarste 2775 kilo weegt. Het carillon is door de Vereniging 'Het Carillon

te Hoorn' in de toren geïnstalleerd en aan de Gemeente Hoorn geschenken. Deze vereniging is de oudste lokale beiaardvereniging ter wereld (dit jaar 100!) en organiseert speciale concerten door gastbeiaardiers. De gratis luisterplaats is de tuin van de bibliotheek, ingang aan het Kerkplein en de Wisselstraat. Zie ook www.carillonhoorn.nl.

Let op! De toegang naar de toren loopt via een smalle spiltrap. De toegankelijkheid wordt om veiligheidsredenen gedoseerd. Houd er rekening mee dat u beneden even moet wachten. ■

M De stadsbeiaardier Frits Reynaert speelt samen met de Brassband tussen 13.00 en 13.30 uur. De toren gaat open vanaf 13.30. Het eerste halfuur is er een demonstratie carillon spelen.

SINT-JANSGASTHUIS (BOTERHAL) Kerkplein 39

► In het Sint-Jansgasthuis uit 1563 vonden zieken en vreemdelingen een tijdelijk onderkomen. Na 1841 deed het gebouw onder andere dienst als botermarkt, vandaar de huidige naam 'Boterhal'. Het is één van de mooiste voorbeelden van de vroege renaissance in Nederland. De gevel is overvloedig gedecoreerd met beeldhouwwerk. Boven de entree ziet u een beeld van Johannes de Doper met aan weerszijden ingemetselde gevelkopjes. Het beeldhouwwerk op de trapgevel noemen we de klauwstukken. In de grote zaal, waar vroeger de zieken lagen, is de originele balklaag

behouden. De oorspronkelijke natuurstenen consoles met beeldhouwde koppen (maskers) dragen de zware balken. De Boterhal herbergt al 44 jaar Kunstenaarsvereniging Hoorn e.o. die op de begane grond eigentijdse kunst exposeert en verkoopt. Op de eerste verdieping is de educatieve ruimte van het Westfries Museum. Hier ontdekt jong en oud de geschiedenis met educatieve activiteiten, museumtheater en workshops. ■

OA Doe mee met de familieactiviteit in de Werkplaats van het Westfries Museum op de eerste etage! Op de begane grond is kunst-expositie 'Anders Gebruikt' te zien. Zie pagina 7 voor meer informatie.

Aandacht voor ambacht

PRONK BOUW
BOUWEN RESTAUREREN LEIDEKKEN

Machinestraat 2, 1749 DT Warmenhuizen
(0226) 391374 • info@pronkbouw.nl
in f @ www.pronkbouw.nl

FOTO: © ALISSON CARRELL PHOTOGRAPHY

16

ONDERGRONDSE WATERLOOP 't Glop

► Tussen het Glop en het Kerkplein ligt een uniek stelsel van middeleeuwse, overkluisde waterlopen en riolen. De ondergrondse gang onder het Glop en het St. Jansgasthuis was enigszins in de vergetelheid geraakt. Het is in 2015 'herontdekt' nadat het gewelf deels instortte en er een gat in de bestrating viel. Na het verwijderen van een dikke sliblaag kwam een fraai gemetselde gang uit de 16e eeuw tevoorschijn. Om deze overkluisde waterloop voor

het publiek zichtbaar te maken, is een kijkruimte gebouwd. Op een informatiepaneel, dat de gemeente speciaal voor deze locatie maakte, leest u meer over de waterrijke geschiedenis van Hoorn ('t Glop is te bereiken via de Boterhal en via de Kerksteeg). Het Glop is het enige archeologische monument van Hoorn. ■

OA Tijdens Open Monumentendag te bezichtigen voor publiek! Daal af en neem een kijkje...

FOTO: JACOB JAASMA

17

STATENLOGEMENT Nieuwstraat 23

► Het Statenlogement heeft verschillende bouwdeelen. De voormalige Ceciliakapel uit 1435 is het oudst. Na de reformatie gebruikten de Gecommitteerde raden van West-Friesland en het Noorderkwartier het pand als logement. De kapel werd verbouwd tot eetzaal en in 1613-1618 kreeg het pand haar renaissancegevel. In de voormalige eetzaal hangt het schilderij De slag op de Zuiderzee van Jan Theunisz Blanckerhoff. Van begin 19e eeuw tot 1977 was het pand in

gebruik als stadhuis. Sinds een jaar is hier de tijdelijke museumlocatie van het Westfries Museum. De voormalige eetkamer is omgetoverd tot klein theater met multimediashow. In het achterste deel is het pop-up museum Expoost.

OA Bekijk de gratis tentoonstelling van Expoost en beleef de multimediashow met podwals 'Ontdek het verhaal van Hoorn' (tegen betaling) www.ontdeketverhaalvanhoorn.nl.

18

LUTHERSE KERK Ramen 4

► De Lutherse kerk van Hoorn is in 1768-1769 gebouwd in Lodewijk XV- of rococostijl. De voorganger was een schuilkerk uit 1631. Schuilkerken lagen vaak verscholen achter de bebouwing aan de straat en mochten niet als kerk herkenbaar zijn. De huidige Lutherse kerk laat zich trots zien in de gevelwand en heeft een bijzonder en rijk interieur. De kansel is van prachtig houtsnijwerk voorzien, geheel in de geest van de rococo.

De oorspronkelijke kerkbanken zijn behouden gebleven. Het hoogtepunt van het interieur is het orgel, gebouwd door Pieter Müller. De middelste van de drie uitgebeelde figuren op het orgel stelt de harp spelende koning David voor. Links en rechts ziet u een zwaan, het symbool van de Lutheranen. ■

M Luister naar orgelspel op het bijzondere orgel.

19

ST. CYRIACUSKERK Grote Noord 15

► De Sint Cyriacuskerk is een driebeukige kruisbasiliek uit 1879-1882 met twee fronttorens en een grote achthoekige vieringkoepel bekroond door een lantaarn. Het baanbrekende ontwerp is van Hoornse architect A.C. Bleijs en kent een combinatie van barokke, renaissance, romaanse en oosterse vormen. In het interieur ziet u houten tongewelven met cassetten, een deels houten binnenkoepel en marmeren kolommen en pilasters.

De orgelkas is het eerste orgel met open pijpstelling in Nederland. De 15e-eeuwse houten piëta en eikenhouten preekstoel komen uit een van de vroegere katholieke kerken. In 2021-2022 is kleuronderzoek gedaan naar de voorgevel en de twee torens. De oorspronkelijke kleur van het kunstzandsteen in de gevels is teruggebracht. ■

M Tussen 11.00 tot 14.30 uur orgelspel.

OA Tentoonstelling over architect Bleijs. Zie artikel op pagina 38.

FOTO: BENNO ELLERBROEK

20

WESTFRIES MUSEUM Roode Steen 1

► Hier stond vanaf de 15e eeuw het Proostenhuis, de zetel van de afgevaardigde van de bisschop van Utrecht. Nadat Hoorn voor Willem van Oranje koos, gebruikten de Gecommitteerden Raden van West-Friesland in 1596 het pand als vergaderplaats. Het Proostenhuis werd gesloopt en in 1631 werd het huidige pand gebouwd met kostbare natuurstenen voorgevel. Centraal in de gevel het wapen van de gecommitteerde Raden,

bovenin dat van stadhouder Frederik Hendrik. Op de geveltop zeven leeuwen met wapens van de vertegenwoordigde steden. Van 1908 tot 1911 werd het natuursteen vervangen door hardsteen tegen een gewapend betonnen constructie. Op dit moment wordt het museum ingrijpend gerestaureerd. Tijdens de sluiting blijft het Westfries Museum actief, zie westfriesmuseum.nl voor het actuele programma. ■

MU Bekijk de unieke Rembrandt expositie, zie voor meer informatie pagina 6 (activiteitenoverzicht).

21

SINT JOZEFHUIS/KAAP HOORN VAARDERS Achterom 15-17

► Het voormalige rooms-katholieke Wees- en Oudeliedenhuis St. Jozef werd gesticht in 1773. Het gebouw bestaat uit vier vleugels rondom een rechthoekig binnenhof. De voorgevel heeft een rijkversierde ingangspartij met ornamenten in Lodewijk XV-stijl (rococostijl).

Na restauratie in 1985 kreeg het pand een nieuwe bestemming met 31 woningen. De fraaie regenten- en regentessenkamers

aan weerszijden van de entree zijn in 1986 gerestaureerd door Stichting Stadsherstel Hoorn. Deze kamers vormen nu de vaste tentoonstellings- en voorlichtingsruimte van de Stichting Nederlandse Kaap Hoornvaarders. Hier ontdekt u alles over de historische zeevaart om Kaap Hoorn, het uiterste zuidelijke puntje van Zuid-Amerika.

Bekijk hier ook prachtige scheepsmodellen. ■

FOTO: BERNARD FABER

EXPOSITIE 'REMBRANDT, DE FOTOGRAAF' IN HET WESTFRIES MUSEUM

Van 22 juni t/m 3 november 2024 exposeert het Westfries Museum de grootste collectie Rembrandt-etsen ooit in Nederland getoond. Meer dan 200 meesterlijke etsen uit de collectie van Rembrandtverzamelaar Jaap Mulders vullen het leeggeruimde museum. De expositie belicht naast Rembrandts magistrale techniek ook zijn haast fotografische composities. Rembrandt had als geen andere kunstenaar uit zijn tijd namelijk oog voor het perfecte plaatje: als een fotograaf avant la lettre.

MEER DAN 200 ORIGINELE REMBRANDT-ETSEN

Er is geen 17e-eeuwse schilder die zoveel etsen heeft gemaakt als Rembrandt van Rijn. Hij maakte er zo'n 300, en deed alles zelf: van schetsen en etsen tot afdrukken. Op de expositie zijn meer dan 200 Rembrandt-etsen te bewonderen, plus etsen van verwante kunstenaars. De werken onderstrepen de titel van de expositie. Rembrandts zelfportretten, ruim 20, zijn in feite selfies. En net als Ed van der Elsken in de jaren '60, legde Rembrandt het Amsterdam van zijn tijd vast - zoals zijn portretten van bedelaars en bekende Amsterdammers, en zijn landschappen rondom de stad. Op de expositie zijn ook de door Rembrandt geïnspireerde bloemportretten en stilleven van fotograaf Dennis A-Tjak te zien en bronzen van beeldhouwster Anat Ratzabi.

EXPOSITIE BELICHT FOTOGRAFISCH OOG REMBRANDT OP EEN UNIEKE LOCATIE

'Rembrandt, de fotograaf' is een unieke expositie op een unieke locatie. Het Westfries Museum staat namelijk volledig leeg. Nu die verbouwing langer op zich laat wachten dan gepland, grijpt het museum de kans aan om volop ruimte te bieden aan de grootste kunstenaar en etser die Nederland ooit gekend heeft. ■

Rembrandt, de fotograaf

- 22 juni t/m 3 november
- Dinsdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur
- Tickets á 12,50:
westfriesmuseum.nl/Rembrandt
- Gratis voor Museumkaarthouders, Vriendenloterij-deelnemers en Vrienden van het Westfries Museum

Speciaal voor Open Monumentendag op vertoon van het jaarlijkse OMH-boekje gratis entree in het Westfries Museum (alleen op zaterdag 14 september, per boekje – papier en online versie – krijgen twee personen gratis entree).

Westfries Museum
Roode Steen 1, Hoorn
westfriesmuseum.nl/rembrandt

FOTO: DOEN13

FOTO: STEVEN DE JONG

22

17E-EEUWS WOONHUIS Bierkade 10

► Dit bescheiden woonhuis stamt uit de 17e eeuw. In 1919 kocht de Vereniging Oud Hoorn het toen sterk vervallen pand. Na restauratie was het pand in 1927 weer bewoonbaar. Het huis heeft een houten pui met 18e-eeuwse roede-verdeling tussen gesneden consoles. De opvallende goot, die dwars over de gevel loopt, liep vroeger naar een waterput. Het pand is zeer sterk op vlucht gebouwd.

In het interieur zijn mooi houten schotwerk en een 18e-eeuwse schouw (ook wel 'smuiger' genoemd) te bezichtigen.

Een smuiger is een bijzondere, naar voren gekromde schouw, geheel betegeld met fraaie tegels, vaak met Bijbelse- of bloemmotieven. Het vormt een pronkstuk in het interieur. Een smuiger komt het meest voor in de Zaanstreek, maar verder alleen in Waterland en Westfriesland. ■

OA Een gids vertelt u alles over dit oude woonhuis.

23

KUNST NA ARBEID Westerdijk 52

► Tot 1966 was dit het repetitie-lokaal van de socialistische arbeiders-muziekvereniging 'Kunst na Arbeid' (harmonieorkest). Een naam die tot op de dag van vandaag op de gevel prijkt. De muziekvereniging werd al in 1905 opgericht. Het pand werd in 1925 gebouwd en vertoont invloeden van de Amsterdamse School, met name het verticale metselwerk. Bij de bouw van het pand zijn vijf soorten stenen gebruikt. De leden moeten hier en daar goedkope partijtjes

stenen op de kop hebben getikt om het te bouwen. Opvallend zijn de hoog aangebrachte ramen. Hierdoor konden muzikanten ongestoord repeteren. Rond de eeuwwisseling raakte het pand in verval. Nu is hier een coworking- en vergaderlocatie. ■

OA Bekijk een doorlopende film met historische beelden van Hoorn.

Onder de Boompjes 22
1621 GG Hoorn
tel. 0229 27 35 70
info@oudhoorn.nl

Vereniging Oud Hoorn staat midden in de Hoornse samenleving. Al meer dan 100 jaar. En in al die jaren heeft zij de stad behoed voor verval, sloop en achteruitgang.

Om de aandacht voor historisch erfgoed levend te houden organiseert Oud Hoorn lezingen, wandelingen en cursussen, bespreekt actuele en minder actuele zaken op Facebook, onderhoudt een uitgebreide openbare beeld- en kennisbank en bovendien een zeer complete historische website.

Belangrijke taken, vindt u ook niet?
Door lid te worden van de Vereniging draagt u bij aan het behoud van de historische stad Hoorn. Een lidmaatschap kost maar € 25,00 en daarvoor krijgt u ook nog eens elk kwartaal ons fraaie tijdschrift in de bus.

www.oudhoorn.nl

***Ruim een eeuw lang
actief voor Hoorns erfgoed***

24

HISTORISCHE FRUITKWEKERIJ MET TUINDERSKASSEN

Koewijzend 4

► Aan Koewijzend 4 vindt u één van de laatste fruitkwekerijen waar u nog een compleet beeld krijgt van een historische fruitkwekerij.

De schoorsteen stond aan de Kolenbergstraat en is in 2014 naar dit perceel verplaatst. De schoorsteen dateert van 1929-1930 en is circa 18,5 meter hoog. Het ketelhuis is van 1943.

Op het erf staan bijzondere kniekassen uit de jaren '20 van de vorige eeuw. In één daarvan wordt nog steeds de Aliante-druif geteeld. De

bewaarschuur voor appels is gebouwd in 1938 en de tuinderswoning kwam tot stand in 1930. In de voortuin ziet u een beschermd hoogstamboom, een blonde goudreinet 'Boskoop'. ■

25

HERVORMDE KERK BLOKKER

Westerblokker 105

► De Hervormde Kerk van Blokker is in oorsprong een middeleeuwse kerk. Tijdens de herbouw in 1830 is de laatgotische toren gehandhaafd en zijn de middeleeuwse kapspanten hergebruikt.

Tegen de gepleisterde noordgevel ziet u gemetselde verdikkingen die stevigheid geven aan de muur, dit noemen we de steunberen. Bij de overige gevels ziet u pilasters, dit zijn de smallere en kleinere verticale banden. Door het gebruik van pilasters, kroonlijst en rondboogvensters krijgt de kerk een neoclassicistische uitstraling.

In het interieur kunt u onder meer een rijk versierde eiken preekstoel uit 1657 en een Ypma-orgel uit 1871 bekijken. In de toren (met ingesnoerde spits) hangt een door Goebel Zael gegoten klok uit 1537. ■

OA Bekijk een tentoonstelling over Blokker in oude ansichtkaarten. Zie pagina 7 voor meer informatie

26

BEGRAAFPLAATS KEERN

Keern 27 (ingang aan Dampten)

► Ook dit jaar bent u welkom op de monumentale begraafplaats uit 1830 aan het Keern. Hier liggen de graven van vele bekende en minder bekende Horinezen. Over de begraafplaats wandelt u als het ware door de geschiedenis van de stad. Het is zeker geen levenloos monument: verschillende graven hebben een nieuwe steen gekregen en er zijn nieuwe verhalen. Een in 2020 nieuw aangebrachte poort maakt de begraafplaats weer zichtbaar vanaf het Keern. En u mag mijmeren op de prachtige herinneringsbank waar lieve en ontroerende verhalen bij

horen. Op de informatieborden kunt u het graf van een specifieke familie opzoeken, de betekenis van het carillon leren kennen en zien hoeveel graven met oorlogsherinneringen er zijn. Ingang aan het Dampten bij de spoorwegovergang. Parkeren met blauwe kaart is mogelijk. ■

OA Doorlopende rondleidingen door gidsen. Kom zelf ter plaatse tekenen en schilderen, neem schetsboek of kwast mee. Voor kinderen is er een puzzeltocht en zij kunnen stenen beschilderen die zij bij graven kunnen achterlaten of meenemen.

De afgelopen jaren is het stadhuis gerenoveerd tot een energieneutraal gebouw met behoud van de monumentale waarden.

27

STADHUIS HOORN Nieuwe Steen 1

► Het stadhuis van Hoorn werd in 1977 ontworpen door A.E. Küpfer van architectenbureau Tauber uit Alkmaar. In 2021 is het stadhuis aangewezen als gemeentelijk monument. Het gebouw is lokaal een van de weinige architectonische hoogtepunten uit de jaren zeventig, een belangrijke bouwperiode voor de groeikern Hoorn.

Architect Küpfer koos voor het gebruik van traditionele Nederlandse bouwmaterialen, zoals baksteen, leisteen en hout. In het ex- en interieur werd een kleurenschema van kobaltblauw, geel en rood toegepast.

De afgelopen jaren is het stadhuis gerenoveerd tot een energieneutraal gebouw met behoud van de monumentale waarden. Aan de zijkant staat een nieuw bouwdeel met daarin de raadzaal.

Het ontwerp is gemaakt door architectenbureau BRTArchitecten uit Alkmaar. ■

RL De gemeente Hoorn organiseert tussen 10.00-13.00 uur rondleidingen.

Let op: deelname alleen na inschrijving vooraf, zie pagina 7.

TENTOONSTELLING ARCHITECT A.C. BLEIJS

Op Open Monumentendag start de tentoonstelling over Hoornse architect A.C. Bleijs in de Cyriacuskerk. Bekijk werk van Bleijs op de prachtige galerijen van de kerk, die normaal niet toegankelijk zijn voor publiek. Niet voor niets is de tentoonstelling op deze bijzondere locatie: De HH. Cyriacus- en Franciskuskerk, ofwel 'de Koepelkerk', is een van de bekendste van de 225 ontwerpen van Bleijs. Op de galerijen staan zo'n 50 van zijn werken afgebeeld. Ook zijn de originele bouwtekeningen en een schilderij van de Cyriacuskerk, geschilderd door de bouwmeester zelf, te bewonderen. Wegens grote belangstelling vorig jaar is besloten de tentoonstelling opnieuw te houden in 'zijn' kerk.

OVER BLEIJS

Adrianus Cyriacus Bleijs wordt op 29 maart 1842 geboren in Hoorn. Van 1846 tot 1859 woont hij met zijn familie aan het Grote Noord 40. Na een opleiding bij bekende architect Pierre Cuypers (o.a. van het Centraal Station Amsterdam), volgt hij een opleiding aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen. In 1864 vestigt hij zich als bouwmeester, zoals hij zichzelf noemt, in het huis van zijn ouders aan het Grote Noord 26 in Hoorn. In Hoorn heeft Bleijs naast de Koepelkerk bijvoorbeeld ook De Gekroonde Jaagschuit' op Breed 38 ontworpen, dat Stadsherstel Hoorn in 1995 heeft gerestaureerd.

BIOGRAFIE VAN BLEIJS

Vorig jaar verscheen een biografie van Bleijs met daarin zijn 225 ontwerpen in Amsterdam, Hoorn en omgeving. Het boek is een uitgave van Stichting

Stadsherstel Hoorn en Publicatiestichting Bas Baltus ter ere van het vijftigjarig bestaan van Stadsherstel Hoorn in 2022 en geschreven door W. Jeeninga en L. Jonkhoff. Tijdens de tentoonstelling is het boek te koop voor de speciale prijs van 29,90 euro (normale prijs 39,90 euro). ■

De tentoonstelling is tot en met 3 november op de zaterdag en zondag te zien tussen 12.00 en 16.00 uur.

52 JAAR STICHTING
STADHERSTEL HOORN

Met oog op de stad van morgen

Stadsherstel Hoorn spant zich al 52 jaar in om het gebouwde erfgoed zoveel mogelijk te bewaren. Want het is dit erfgoed dat onze stad Hoorn zo bijzonder maakt!

Inmiddels hebben wij ruim 50 projecten in de gemeente Hoorn gerestaureerd of gerenoveerd. Ziet u een pand dat een restauratie verdient?

Laat het ons weten via
info@stadsherstelhoorn.nl

www.stadsherstelhoorn.nl

